

Il y a deux sortes de gens Il y a les vivants Et ceux qui sont en mer

(Er zijn twee soorten mensen
Er zijn de levenden
En zij die op zee zijn)
Uit L'Ostendaise van Jacques Brel)

Zondag 25 mei 2008 — naar aanleiding van de negende editie van 'Oostende voor Anker', kwam de Askoy II — het legendarische schip dat Jacques Brel kocht van architect Hugo Van Kuyck om er een wereldreis mee te maken — terug aan in *Le Plat Pays*. Onder impuls van de gebroeders Piet en Staf Wittevrongel heeft de vzw 'Red de Askoy' kosten noch moeite gespaard om de resten van het prachtige zeiljacht (dat na een storm op het verlaten strand van Baylys Beach in Nieuw Zeeland was terecht gekomen) uit het zand te graven en terug naar België te brengen. Een krachttoer waar heel wat sceptici bij aanvang wat minnetjes over deden, maar dat was buiten de West-Vlaamse koppigheid en het doorzettingsvermogen van de gebroeders Wittevrongel en hun ploeg enthousiaste medewerkers gerekend. Zij hebben Brels *rêver un impossible rêve* uit het lied *La Quête* tot hun motto genomen en zijn heel de tijd blijven geloven in die droom.

Het woelige leven van een vaartuig

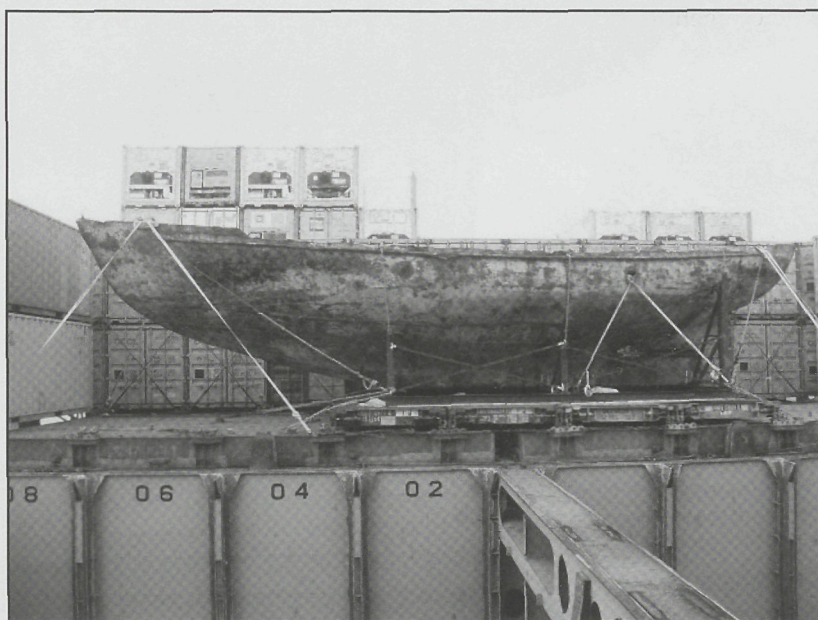
In 1960 werd de Askoy te water gelaten. Het metalen schip, twintig meter lang, vijf meter breed en veertig ton zwaar, werd in opdracht van Van Kuyck getekend door Raymond Derkinderen, toen een jonge scheeparchitect. Derkinderen leeft nog steeds, en hij was aanwezig op de persconferentie toen de stalen casco op 16 mei van dit jaar opnieuw in Antwerpen arriveerde.

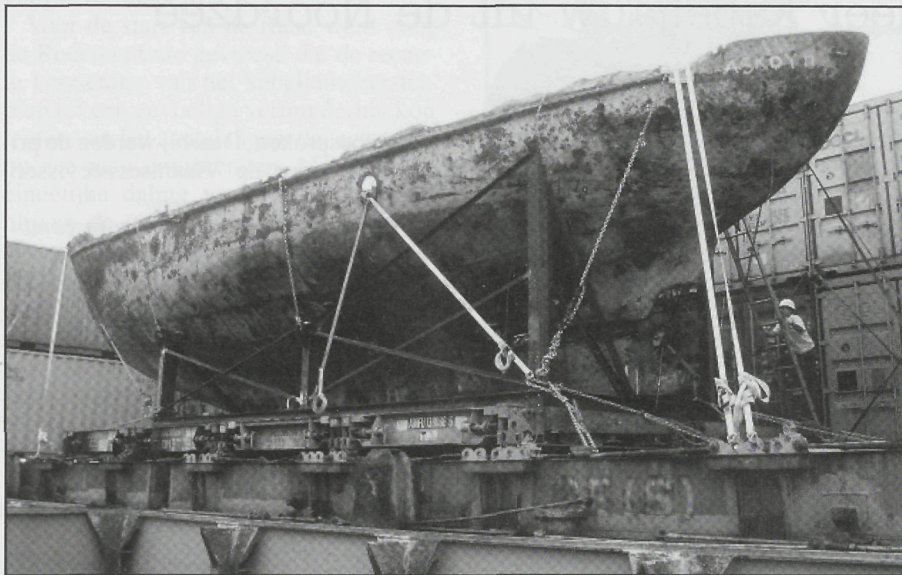
In 1974 koopt Jacques Brel het schip. Op 1 juli van dat jaar had Brel aan de Oostendse Zeevaartschool zijn kapiteinsbrevet behaald en tijdens de voorbereidingen voor zijn wereldreis nam hij de Askoy grondig onder handen. Zo werden nieuwe zeilen besteld bij de firma Wittevrongel in

Blankenberghe. Vader Wittevrongel was zich niet bewust welke beroemde klant hij in de zaak kreeg. Zoon Staf herinnert zich dat Brel op bezoek kwam in het gezelschap van een mooie jonge dame. "*C'est ma petite nièce*", loog Brel. Achteraf bleek het niemand minder dan Maddly Bamy, zijn geliefde die heel de reis tot in de Marquizen aan de zijde van Brel zou meemaken. Brel zou tijdens zijn reis trouw postkaartjes uit alle hoeken van de wereld naar de Blankenbergse zeilmakerij blijven sturen. Ook Brel's dochter France werd uitgenodigd voor de zeilreis, wat later aan boord tot spanningen zou leiden. Tussen Maddly Bamy en de Brels is het nooit meer goed gekomen, maar France Brel heeft onlangs haar sympathie voor het initiatief van de vzw Askoy laten blijken. Een ontroerde Maddly Bamy kwam in hoogsteigen

persoon de resten van de Askoy in Oostende bezoeken.

Ook aanwezig in Oostende was Cathy Cleveland. Zij kocht het schip van Brel aan het eind van de jaren zeventig. Brel was ziek en verzwakt en besloot zich samen met Maddly definitief te vestigen op Hiva Oa, een eiland van de Marquizenarchipel in de Stille Zuidzee. Hij schreef er zijn laatste liedjes en hielp de lokale bevolking, ondermeer door met zijn tweemotorig vliegtuig *Jojo* post en medicijnen te bedelen op moeilijk bereikbare plekken. In de jaren tachtig van de vorige eeuw verandert het schip regelmatig van eigenaar. Op een bepaald ogenblik werd de Askoy zelfs aan de ketting gelegd omdat het schip gebruikt werd voor het smokkelen van drugs. De laatste eigenaar was Lindsay Wright, ooit kapitein op het Greenpeace schip 'Rainbow Warrior'. Hij kwam in een storm terecht en spoelde aan op het strand van Baylys Beach. In 2003, naar aanleiding van een tentoonstelling in Brussel, ter gelegenheid van de vijftienvigste verjaardag van Brels overlijden, besluiten Piet en Staf Wittevrongel de vzw 'Red de Askoy' op te richten. Eerder was er al een poging ondernomen om het schip terug naar België te brengen. Initiatiefnemer was toen Jaak Jespers, directeur van het Sportmuseum in Hofstade.

De gebroeders Wittevrongel laten er geen gras over groeien. Ze reizen naar Nieuw Zeeland om wat overblijft van het schip te inspecteren, kopen 'het hoopje verroest ijzer' voor één symbolische Nieuw-Zeelandse dollar en maken afspraken met lokale bergers om het wrak te lichten.

Mooiste kerst ooit

Op Kerstdag 2007, na drie mislukte pogingen, slagen Staf Wittevrongel en Tjerk Pillen, die ondertussen de rangen der Askoyanen is komen verwoegen, erin om de veertig ton verroeste resten van de Askoy uit het Nieuw-Zeelandse zand te halen. Samen met lokale vrijwilligers hebben ze met man en macht gewerkt. Als de bulldozers en de hijskranen rustten wordt er met de schop in de hand zand uit het ruim gehaald.

"Mijn mooiste kerst ooit", verklaart Staf aan de filmploeg van 'Woestijnvis', die speciaal was meegereisd. Woestijnvis volgt heel het avontuur van de redding om er later een televisieprogramma over te maken.

De Askoy is gelicht, maar de problemen zijn niet voorbij. Het wrak, dat alle omstandigheden in acht genomen behoorlijk gaaf uit het zand is gekomen, wordt 300 km over land naar de haven van Tauranga gebracht. Daar zorgt de bevrachter OOCL (Ocean Orient Container Line) dat de Askoy aan boord van een containerschip wordt gehesen en via Singapore naar Antwerpen wordt gebracht.

Op 16 mei 2008 komt de Askoy aan te Antwerpen. Op een persconferentie en onder grote belangstelling wordt iedereen bedankt die dit titanenwerk mogelijk heeft gemaakt. Vanuit Antwerpen (Brel was lid van de *Antwerp Royal Yacht Club*) wordt de Askoy dank zij URS (Unie van Reddingschepen en Sleepboten) naar Oostende gebracht.

Op de MSO (Maritieme Site Oostende) zal, zodra de nodige financiële middelen zijn gevonden en de aangevraagde subsidies worden toegekend, de restauratie van het metalen gedeelte worden verzorgd. Voor alle houtwerk zou de Askoy terecht kunnen in de sociale werkplaats 'Archonaut' te Brugge. Op beide werven worden jongeren geïnitieerd in de bouw en restauratietechnieken van historische schepen.

De toekomst van het verleden

De gebroeders Wittevrongel en de bestuurders van de vzw Askoy zijn niet voor één gat te vangen. Verschillende kuststeden hebben reeds aangeboden om het schip een thuishaven te geven. Alle initiatieven zijn welkom, maar zou het niet mooier zijn mocht de Askoy een ambassadeursfunctie krijgen voor de hele Vlaamse kust? Verder wil de vzw er over waken dat het schip gebruikt wordt om er de geest van Brel mee uit te dragen. Een geest van openheid, ongebondenheid en met weinig respect voor heilige huisjes. Ook een sociale betrokken-

heid werd van meet af aan in de statuten opgenomen. Op die manier moet worden vermeden dat de Askoy enkel te bevaren zou zijn door de *happy few* die het zich financieel kunnen permitteren.

Maar vooraleer de droom helemaal werkelijk wordt en de Askoy onder volle zeil opnieuw de zeeën zal bevaren is er nog werk aan de winkel, veel werk. En geld. En geduld. Volgens de meest optimistische prognoses zou de Askoy in 2010 te water kunnen worden gelaten. Dat zou precies een halve eeuw zijn nadat dit legendarische schip voor het eerst het ruime sop koos.

Intussen zitten de gebroeders Wittevrongel niet stil. Op 9 oktober 2008, dertig jaar na het overlijden van Brel, werd in de Stadsschouwburg van Brugge een benefietconcert georganiseerd om fondsen te verzamelen. Zanger Filip Jordens liet er met een uitgebreide groep topmuzikanten de mooiste liederen van 'Le Grand Jacques' weerklinken. Zoals dit prachtige la cathédrale:

*Prenez une cathédrale
Hissez le petit pavois
Et faites chanter les voiles
Mais ne vous réveillez pas
Prenez une cathédrale
De Picardie ou d'Artois
Partez pêcher les étoiles
Mais ne vous réveillez pas*

In 2009 zou de Askoy de centrale trekpleister worden op De Ghent Boat Show in de Flanders Expo Hall te Gent. Er is in het verleden veel waardevols van ons Maritiem Erfgoed verloren gegaan. Laat ons hopen dat dit deze keer met het schip van Jacques Brel niet gebeurt en dat de lokale en nationale overheden hun verantwoordelijkheid nemen. Van de leden van 'Red de Askoy' krijgen ze het enthousiasme en de inzet er gratis bij!

Herwig De Weerd
Foto's Guido Walters